

UNIWERSYTET ROLNICZY

**„Kreacja pieniądza
i *shadow banking*
elementami globalnego
systemu finansowego”**

Kraków 2025 r.

[16] 1/5 Kreacja pieniądza: miłe złego ...

Na żółto zaznaczono nr akapitu w opracowaniu prof. Jacka Janowskiego
Mechanizm kreacji pieniądza – z pozycji rządu:

1. Rząd USA potrzebuje pieniędzy (dla przykładu 10 mld USD).
2. Po decyzji Kongresu zwraca się do Banku Rezerw Federalnych lub banków komercyjnych z takim wnioskiem.
3. Następnie FED/ Banki komercyjne kupują obligacje państwowe o takiej wartości.
4. Rząd zadrukowuje papier i powstają obligacje o wartości 10 mld USD, obarczone terminem wykupu oraz realnym oprocentowaniem.
5. Obligacje przekazywane są do FED, który zadrukowuje papier (czyli pieniądze) i nadaje im nominalną wartość – w tym przypadku 10 mld USD.
6. Rząd deponuje nowe pieniądze na rachunkach bankowych.
7. Po określonym czasie rząd wykupuje obligacje za realne pieniądze pochodzące z systemu, czyli budżetu, czyli naszych podatków.
8. Tak oto wykreowane zostało 10 mld USD.

Należy jednak pamiętać, że w obiegu globalnym znajduje się jedynie 3% pieniędzy. Pozostałe 97% ma postać cyfrową.

[19,20] 2/5 Kreacja pieniądza: gospodarka

Mechanizm:

1. Pieniądze trafiają do obiegu, lecz nie są związane z wartością dóbr funkcjonujących w gospodarce. Wartość tym pieniądzom nadają pieniądze już obecne w systemie.
2. Pieniądze zatem pochodzą z długu, który ktoś kiedyś z odsetkami odda.
Skecz kabaretu Dudek pt. Dług.
3. Nowo wykreowane pieniądze stają się częścią depozytu banków do których trafiły.
4. Zgodnie ze sposobem opisanym w dokumencie „Modern Money Mechanics”
„Bank utrzymuje wymagane prawem rezerwy równe określonej wartości procentowej wszystkich depozytów. (...) Według przepisów rezerwa ta wynosi 10%” .
5. Zatem pozostałe 90% otrzymanej kwoty bank traktuje jako nadwyżkę i wpuszcza w obieg, jako podstawę do udzielania innych kredytów.

[16, 11] 3/5 Kreacja pieniądza: klient

„Banki nie finansują kredytów z posiadanych depozytów, gdyby tak było nie byłoby kreacji pieniądza.

Udzielając kredytu przyjmują weksel własny od kredytobiorcy a w zamian dają kredyt, przelewając pieniądze na konto kredytobiorcy”.

By system działał potrzeba zatem tylko zapotrzebowania na kredyt i zachowania określonego prawem depozytu.

Mechanizm:

1. Idziemy do jakiegoś banku, prosimy o 10 jednostek kredytu.
2. Bank po sprawdzeniu naszej wiarygodności udziela nam kredytu.
3. Zmusza nas do założenia konta technicznego w banku, najczęściej swoim (poprzez preferencyjny – brak opłat za prowadzenie rachunku), lub w innym banku i wówczas płacimy za jego prowadzenie.
4. Następie te „nasze pieniądze” pojawiają się na koncie technicznym.
5. Bank zatrzymuje wymagane 10% a resztę pożyczka innemu klientowi.
6. Matematyka wskazuje, że z 10 jednostek można w ten sposób wykreować 90 jednostek, według ciągu: 10; 9; 8,1; 7,4; 6,5; 5,8 itd.

[16] 4/5 Kreacja pieniądza: inflacja

Co nadaje wartość nowym pieniądзом?

Pieniądże już obecne w systemie.

Nowe pieniądze obniżają podaż pieniądza będącego w obiegu bez związku ze wzrostem popytu na dobra i usługi.

Zachwianie równowagi między podażą, a popytem prowadzi do wzrostu cen i do spadku wartości i siły nabywczej pieniądza – czyli do inflacji.

W rezultacie inflacja to ukryty podatek.

Republikanin Ron Paul (reprezentował Teksas, 14 okręg wyborczy) w Kongresie zapytał: „Co się robi w takiej sytuacji? Wywołuje inflację.

Nie dewaluuje się pieniądza, tylko oszukuje ludzi obniżając stopy procentowe.

Prawdziwe oszustwo polega na rozmyciu wartości pieniądza.

Kreujemy go nie opierając się na oszczędnościach i jeszcze nazywamy kapitałem.

Jakim więc cudem chcemy rozwiązać problem inflacji?

Powodując wzrost podaży pieniądza poprzez nakręcanie inflacji”.

[16, 21] 5/5 Kreacja pieniądza: dług i odsetki

Dług

Andrew Jackson został prezydentem głosząc hasło likwidacji banku centralnego, poprzednika FED i w 1831 r. spłacił wszystkie długi rządowe.

„Dziania banku dążące do podporządkowania sobie rządu, są tylko zapowiedzią tego co czeka Amerykanów jeżeli pozwolą się zwodzić tej instytucji i stojącej za nią grupą interesów”.

Gdy rośnie ilość pieniądza, rośnie także dług.

Odsetki

Pożyczając pieniądze zawsze trzeba je oddać z procentem.

Skoro FED emituje pieniądze, a banki komercyjne pomnażają ich ilość poprzez kredyty z wykreowanych pieniędzy to gdzie są środki na odsetki? Nie ma ich.

Wysokość naszych zobowiązań przewyższa ilość zobowiązań wobec banków, dlatego inflacja się utrzymuje. Nowe pieniądze służą spłacie starych długów

30 września 1941 r. Warner Eccles – przewodniczący Rady Gubernatorów FED
„Gdyby nie zadłużenie w naszym systemie nie byłoby pieniędzy”.

**To dlatego wprowadza się limity
na obrót gotówkowy!**

Warto wiedzieć

świadczanie wzajemne

Sprawa Daly kontra bank

7 grudnia 1968 w Minnesocie Jerome Daly podważył roszczenie banku, który chciał odebrać mu dom, gdy ten przestał spłacać kredyt w wysokości 140.000 USD. Utrzymywał, że nie doszło do świadczenia wzajemnego, gdyż bank, w momencie zawierania umowy nie miał pieniędzy, lecz je wykreował przelewając środki na konto techniczne.

Przesłuchiwany przez sędziego prezes banku przyznał, że tak było. Ława przysięgłych uznała rację Daly`a, a sędzia stwierdził: że tylko Bóg potrafi stworzyć coś z niczego.

System rezerwy cząstkowej stanowi współczesną formę niewolnictwa.

Działania na dolarze

Dolarem określano początkowo jedną uncję srebra,

W roku 1900 przyjęto, że będzie to ok. 1/21 część uncji złota.

Dlatego oparto dolara na parytecie złota.

W 1933 roku zniesiono wymienialność dolara na złoto dla obywateli USA,
Pieniądz wymienialny na złoto.

W 1934 r. w rachunkach międzynarodowych obowiązywał przelicznik
35 dolarów za uncję złota.

1944 r. traktat z Bretton Woods – związanie świata zdobytego przez aliantów
z dolarem amerykańskim.

W 1971 r. USA wycofały się z tego parytetu, na skutek roszczeń jakie zgłaszał
Charles de Gaulle (Eurodolary), Richard Nixon podjął decyzję o odejściu od
parytetu złota w obrocie międzynarodowym.

W rezultacie w **1972 r.** uncja złota osiągnęła cenę 42 dolarów.

W 1973 r. USA całkowicie odeszły od powiązania wartości dolara ze złotem
– odtąd dolar stał się walutą płynną.

Działania na dolarze

Plany zniesienia rezerwy złota, ogłoszone przez Richarda Nixona w **1971 r.** w odpowiedzi na roszczenia Charlesa de Gaullea doprowadziły do powstania Partii Libertariańskiej, która dąży do przywrócenia oparcia dolara na kruszcach szlachetnych, uważając, że brak parytetu jest niezgodny z art. I par. 10 Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Planowa dewaluacja dolara

Eksperyment taki został już raz wykonany we wrześniu **1985 r.** Jednak zanim do tego doszło, na skutek zbyt silnego dolara deficyt handlowy USA, który w 1980 r. wynosił 19,8 mld dolarów, wyniósł 112,5 mld dolarów w 1984 r.. Wówczas na mocy porozumienia G5 (USA, Japonii, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec Zachodnich) dokonano redukcji kursu dolara o 54% („Hotel Plaza Accord”).

Cena uncji złota w USD:

35 (1930); 42 (1972); 2986,65 (2025)

Średnie zarobki w USA rosną wolniej niż zarobki CEO, zwłaszcza banków (G-S)

[25] Warto wiedzieć: City of London

Londyńskie City (mila kwadratowa) jest wyłączone spod jurysdykcji prawnej i podatkowej Zjednoczonego Królestwa. Posiada własną policję.

Autonomia to pamiątka po czasach Wilhelma Zdobywcy, który nie zajął całego obszaru dzisiejszego Londynu i nadał tym terenom autonomię.

Eurodolar – działanie na dolarze amerykańskim, umożliwiające traktowanie go raz jako waluty USA (wówczas zapłata podatków), a raz jako waluty europejskiej (czyli obrót bez podatku).

Tam spotykają się interesy firm amerykańskich, brytyjskich, belgijskich, niemieckich, francuskich, czy hiszpańskich (postkolonializm).

„Unia Europejska wydała w trzecim roku pełnowymiarowej inwazji Kremla na Ukrainę więcej pieniędzy na rosyjskie paliwa niż na pomoc finansową przekazywaną Kijowowi” „jest to różnowartość 2400 myśliwców F-35”.

„UE wydała w Rosji w styczniu 2025 r. o 11% więcej r/r i najwięcej od 17 miesięcy. I to przed rozmowami pokojowymi zainicjowanymi przez Trumpa”.

[30] Waluta jako broń – tania metoda

**„Naród można podbić na dwa sposoby: mieczem lub zadłużeniem”
John Adams 1735–1826.**

Mechanizm działania (12):

- 1. Znajdujemy zasobne kraje.**
- 2. Załatwiamy im kredyty udzielane przez Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy a realizowane przez CIA.**
- 3. Pieniądze trafiają do globalnych korporacji, które budują infrastrukturę krytyczną.**
- 4. Poprzez korupcję zyskujemy przychylność miejscowych notabli.**
- 5. Poprzez preferencje gospodarczo-fiskalne upada lokalny biznes, w tym rolnictwo.**

[30] Waluta jako broń – tania metoda

- 6. Kraj się uzależnia, gdy stan ten osiągnie już wielkość krytyczną.**
- 7. Mówimy mu żeby oddał dług, ale go nie stać.**
- 8. Powstają wówczas spółki *joint venture*, które przejmują wszystkie lokalne firmy.**
- 9. Następuje prywatyzacja sektorów energetycznego, upadek szkolnictwa, ochrony zdrowia.**
- 10. Potem proponujemy, by kraj sprzedawał nam minerały za bezcen.**
- 11. Powstają w tym kraju bazy militarne.**
- 12. Kraje głosują w ONZ wbrew własnym interesom.**

[34] Waluta jako broń – przykłady

1953 Iran - Kermit Roosevelt obalił rząd płk. Muhammada Mosadeka. Srowadzono szacha Reza Pahlawiego (dr hc Uniwersytetu Warszawskiego 1977).

1954 Gwatemala, rządy **United Fruit** – prezydent **Jacomo Arbenz**, chciał ich wyrzucić. CIA w USA i świecie opłacała dziennikarzy twierdzących, że Arbenz to sowiecka marionetka. W 1954 obalono Arbenza, a następcą przywrócił przywileje United Fruit. „The New York Times”, 22 października 1976 r. „United Fruit – CIA. Link Charged”. Zarzuty dla CIA za współpracę z United Fruit.

1981 Ekwador – prezydent **Hajme Roldos** – stwierdził że ropa ma przynosić zyski dla mieszkańców Ekwadoru. Zginął w zamachu lotniczym „The New York Times” 25 maja 1981 „Ecuadoran leader dies in plane crash”. Zginęli też dwaj kluczowi świadkowie, zanim złożyli zeznania.

1956 Projekt Chile, rozszerzony następnie w 1965 r. na Argentynę, Brazylię, Meksyk i Indonezję. Realizowany przez Fundację Forda. Powołano wówczas Centrum Badań nad Gospodarkami Ameryki Łacińskiej. CIA przygotowało „listy strzeleckie” – czyli wykaz osób do likwidacji. „Time”, 17 grudnia 1965 r. „Indonesia: Silent Settlement” „Ciche rozstrzygnięcie”.

[30] Waluta jako broń – przykłady

1981 Panama – prezydent Omar Terihos chciał pomagać innym krajom Ameryki Łacińskiej, a Kanał Panamski miał być znacjonalizowany, do czego doszło po zakończeniu negocjacji z prezydentem Karterem. **Omar Terihos** zginął w wypadku lotniczym (wybuchł dyktafon).

1980 Polska – **Solidarność**. **1989 Władimir Kriuczukow** – **Daniel Fried**, tak powstaje plan Balcerowicza.

1999 Boliwia – **Bank Światowy** zmusił rząd do sprzedaży wodociągów firmie Bechtel. Ceny wyskoczyły. Po zamieszkach Boliwia unieważniła kontrakt.

2002 Wenezuela – **Hugo Czawes** uważał, że ropa Wenezueli ma służyć Wenezueli. Opłacono zamieszki, ale nie obalono Czaweza, bo naród go poparł. Nałożono więc na Wenezuelę embargo na eksport ropy.

2003 Irak – **Saddam Husajn** – współpracował z CIA, trzymał w dystansie Iran, Kurdów, dostawał broń od USA. Miał to być model Saudyjski, ale się nie udało.

2013 Ukraina – **Wiktor Nuland** – przedstawicielka Departamentu Stanu USA powiedziała, że Amerykanie wydali 5 mld dolarów na destabilizację sytuacji na Ukrainie. Z wizytą w Kijowie dwukrotnie byli przedstawiciele Bleck Rock (grudzień 2022, lipiec 2023).

Rosja i ChRL, DQ, ONZ 1945-2018 r. 40% konfliktów o minerały. 1990-2018 Afryka. 75% wojen domowych o zasoby, finansowanie.

[6] Skutki – „inside job”

Chciwość, teoria agencji i uberyzacja pracy doprowadziły do kryzysu 2008.

1. Potem pojawiła się idea ratowania gospodarki – głównie banków – zasadą „zbyt wielki by upaść”. Wykreowano wówczas 1,6 bln USD.
2. Pieniądze z banków centralnych wylądowały u CEO korporacji.
3. Ci wykorzystali pieniądze na skupowanie własnych akcji. Zakupy opiewały na tak gigantyczne sumy, że podniosły się ceny wszystkich aktywów, akcji, obligacji i derywatów – każdego papieru wartościowego jaki finansiści wystawili na sprzedaż.
4. Nikogo nie obchodziło, czy papier ten przyniesie kiedykolwiek jakiś zysk. Dopóki banki centralne wypuszczały z siebie nowy pieniądz, finansiści wiedzieli, że nawet najnędniejszy papierek następnego dnia sprzeda się za **więcej niż był kupiony wczoraj**. (Kamerdyner świata Oliver Bullough, 2023)

Skup własnych akcji UE, USA, 2009, 2020, 2024,

(„Saving capitalism” Richard Reich, 2015) – pokazuje, że Trump to odpowiedź na zachwianie gospodarki USA, Korporacjonizm oligarchiczny osłabia Amerykanów, którzy widzą w polityce republikanów powrót do prymatu gospodarki i zdrowego rozsądku nad polityką.

[28] Skutki – „shadow banking”

Rok 2024 „chińska gospodarka zakończyła rekordem w handlu zagranicznym. Grudniowa nadwyżka handlowa okazała się najwyższa od lutego, przebijając psychologiczną barierę 100 mld dol. zaś w 2024 r. zbliżyła się do granicy 1 bln dol., ustanawiając nowy rekord”.

Problemem pozostaje także rozwój bankowości będącej poza kontrolą administracji i sądów oraz powiązany z tym rozkład globalnych przepływów finansowych.

To zjawisko określa się mianem „Shadow banking”, a analizuje je Zoltan Pozsard właściciel przedsiębiorstwa Ex Uno Plures (łac. z jednego wiele). Obecnie to jeden z bliższych współpracowników Stephena Mirana – doradcy ds. ekonomicznych Donalda Trumpa (**lipiec 2024**)

Administracja dostrzega także zagrożenie dla rozwoju i ekspansji gospodarki amerykańskiej w wysokim kursie dolara. Stąd Waszyngton postanowił sięgnąć po wypróbowaną już metodę dewaluacji dolara.

[4] Śladem Reagana

Projekt Terra quantum

Plan „Mar-a-Lago Accord”,

znajduje się na etapie krystalizacji,
lecz najprawdopodobniej będzie opierał się o 3 punkty:

1. Dewaluację dolara o 50%, w celu zwiększenia opłacalności amerykańskiego eksportu.
2. Wprowadzenie na rynek nowych 100 letnich obligacji, opartych o gwarancję rządu USA pochodzącą z rezerw złota, czy gruntów rządowych.
3. Banki centralne innych państw posiadające 100-letnie obligacje USA zostaną obciążone tzw. opłatami użytkowymi, co oznacza opłaty za ich posiadanie.

Cel: zmniejszenie kosztów obsługi długu publicznego w USA, wzrost inwestycji.

[4] Śladem Reagana

Rezultatem tego planu w założeniach będzie:

1. **Realne zmniejszenie wartości obligacji amerykańskich, które posiadają m.in. Chiny trzymając w szachu USA.**

Plan doprowadzi to do upadku systemu bankowego Chin opartego na aktywach dolarowych i nieruchomościach.

2. **Podział krajów na trzy grupy:**

„zieloni” – sojusznicy w zamian za akceptację warunków porozumienia otrzymujący korzyści, w formie ochrony wojskowej i ulg celnych;

„żółci” – partnerzy o ograniczonej współpracy;

„czerwoni” – kraje objęte sankcjami i restrykcjami.

Dziękuję za uwagę

dr Szymon Sikorski

pełnomocnik, asystent Rektora

Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

PTE, RCE Poland, FPPP

szymon.sikorski@urk.edu.pl

(ORCID 0009-0009-4178-9582)

Cytowanie części lub całości możliwe z podaniem źródła.